

לסדר היום!

בדם — מתוך אמונה כי השיקול היחיד לביצוע פעולות אלה הוא הצורך להרתיע אויב אכזרי.

והנה מאשימים ביגוי לבון, דיון ופרס איש את רעהו בביצוע פעולות הרפתקניות, "טפשויות" חסרות אחריות — ללא מתן פקד דות חוקיות, מתוך שיקולים של אינטרס אישי או קנזניה כיתית!

בגוריון ונעריהצרו מייחדים תופעה זו רק לתקופה אחת של שנה וחצי. ואילו לבון הרחיב את היריעה וכלל גם תקופות אחרות. הוא דיבר על עסקיביש שקרו בתקופות בהן כיהן דויד בגוריון כשר הבטחון. (אין לדעת אם כלל בכך את ה"מעשה שהוזכר בשבוע שעבר עליידי העולם הזה במלים הבאות: "פעולה מסויימת, מועזת עד אין שיעור יותר מעסקיביש המסויים, בעל אופי דומה, ובאמצעות מנגנון דומה... מעשה שגבל עם פשע.")

האם האשמות הדדיות אלה נכונות? האם באמת שרר איפעם מצב נורא כזה במוסד האחראי ביותר במדינת ישראל? באיזו מידה השפיע הדבר על ההתפתחות המדינית והצבאית שהובילה למיביצע סיני, והאם אפשר היה למנוע הידרדרות זו? האמנם סולקו גורמיו לאחר מכן — ואם כן, איך? מתי? עליידי מי? ומה הערובות שלא יחזרו בעתיד וימינו שאה על המדינה?

שאלות נכבדות, לכל הדיעות. אבל ועדת החוץ והבטחון, "עוברת לסדר היום".

★ ★ ★

בעדותו בוועדת החוץ והבטחון חזר פנחס לבון על ההצעות המרחיקות לכת לפרורמה של מערכת הבטחון, אותן הציג בשעה שסולק עליידי נעריהצבר. הצעות אלה היו סודיות. לא כן ההצעות שהרשימי לעצמי לפרטן, כעבור כמה ימים במדור זה. הן כללה בין השאר, את ה"הצעות הבאות: למנות מועצת-הגנה לאומית עליידיה, שתקבע הנחיות בטחוניות עקרוניות מעת לעת; לחייב אישורה של מועצה זו לכל מיני צבאי בכיר; להטיל מרותה על כל עיסקות-נשק ופיתוח נשק; לבטל את הממשל הצבאי; להוציא מידי משרד-הבטחון כל פעולה משקית בלתי-בטחונית; לצמצם את התעשייה הצבאית לייצור מוצרים צבאיים; להוציא מידי משרד הבטחון את כל מכשירי-התעמולה המכונים לאורחים; למנות ועדת-יערורים פרלמנטרית שתפקח על ה"צנזורה הצבאית ותמנע ניצולה-לרעה ל"מטרות מפגתיות וכיתיות.

כל אחת מן ההצעות האלה חשיר בה וחיונית. היא היתה כזאת לפני חמש שנים. היא חשובה שבעתיים כיום, כאשר ענני התקופה האטיר מית הגיעו גם אל המרחב, ומעי מידים את המדינה בפני החלטות חדשות ומיבחינים חדשים.

ועדת החוץ והבטחון "עוברת לסדר היום".

★ ★ ★

כאזרח ישראלי, כחייל בחיל-המילואים, אים, כבוחר לכנסת, הריני מציע בזה להעמיד על סדר היום את החלטתה של ועדת החוץ והבטחון. אני מציע להעמיד על סדר היום את ההצעה הבאה: לחייב את ועדת החוץ והבטחון לחזור בה ממועשה העריקה המחפיר, ולדון בצורה אחראית בכל שאלות הגורליות שהתעוררו בחודשים האחרונים, כתוצאה מן החיכוך על הפרשה.

פן תעבור האומה העברית לסדר היום על ועדת החוץ והבטחון! פן תעבור הדמוקרטיה העבי רית לסדר היום על הכנסת חסר בלת בקרבה בזיון כזה!

במשך כל ימי שבתו של האזרח בגוריון בשדה-בוקר, הוא קיבל דו"ח רצוף וממצה על הנעשה במשרד-הבטחון. גם דיון וגם פרס דאגו לכך. ברור, אפוא, כי נודע לבון גוריון על הפקודות ההרפתקניות של לבון, אם אמנם היו כאלה, עוד למחרת היום. אם כן, מדוע הציג בגוריון ללבון, זמן רב לאחר מכן, לעמוד בראש מוסד בטחוני חשוב ביותר לשעת-חירום?

אבל ועדת החוץ והבטחון עוברת על כל זה "לסדר היום".

★ ★ ★

תהיה האמת בהאשמות ההדדיות כאשר תהיה, לדבר אחד מסכימים כל ראשי-הממשלה וכל שרי-הבטחון שכיחנו עד כה בתפקידים אלה במדינת-ישראל: במשך תקופה מסויימת שרר בצמרת מערכת-ה"בטחון מצב של חוסר אחריות, של אי-אמון, של קלות-דעת פושעת.

התקופה הנדונה לא היתה תקיר פה חסרת-חשיבות. נכון החיפך

עולם של מפקד מחלקת קומנדו? האשמה דומה הושמעה בפי אחד הכתבי לבנים העיקריים של שמעון פרס, אלקנה גלי. אין שמץ של ספק שהיא הוכתבה לו עליידי שמעון פרס עצמו. טען גלי, עוד בראשית סערת-הפרשה: בימי כהונתו ניסה פנחס לבון לקנות את לב הקצינים בצעה-ל עליידי כך שהירשה להם לבצע פעולות הרפתקניות במיוחד.

נגד זה טען פנחס לבון כי גם מלבד עסקיביש תוכננו וביצעו מאחורי גבו פעיר לות שונות, אותן הגדיר כ"טפשויות", ובהן נהרגו בניהם של אבות ואמהות.

אולם ועדת החוץ והבטחון "עיר ברת לסדר היום".

★ ★ ★

ההאשמות ההדדיות מעוררות שא"ל לות חמורות ביותר, שאלות שאין כל אפשרות להגויס בחשיבותן לעצם קיום המדינה.

קודם כל: האמנם נכון הדבר,

ועדת החוץ והבטחון של הכנסת הח' ליטה. לעבור לסדר היום. היא לא תטפל עוד בפרשה. הדיון הגדול, שהחל עם עדותו של פנחס לבון, ושנספק באמצע עם מינוי ועדת-השבעה, תם ונשלם.

הועדה עברה ל"סדר היום". כי אילו לא קרה כדום.

הרוב הציג. האופוזיציה מילמלה משהו, בחצי לב ובחצי פה, לגבי הניסוח הידיים הרומז להצבעה. וזהו זה.

ואתה עומד ומשתאה — ריבונו של עולם, באיזו מדינה אנו חיים?

★ ★ ★

ועדת עברה לסדר היום. משמע, ה"כנסת עברה לסדר היום. כי אין מלי את הכנסת רגילה לדון בגלוי בענייני-בטחון עדינים, בהאמינה שיש לפרוש את צעיף השתיקה וההשקפה על עניינים אלה.

בפני הוועדה הובאו דברים מסמרישערו-ת מחוץ לכותלי הוועדה הוסיפו אישים רמים דברים מסמרישערו-ת עוד יותר. ואילו ה"מוסד הנבחר העליון במדינה, הבטאון של האומה הריבונית, "עובר לסדר היום".

אילו היה זה הקונגרס האמריקאי, היתה ועדת-הסינאט עורכת חקירה יסודית בכל האשמות ההדדיות, פרט אחרי פרט. אחרי חודשים של עבודה מפרכת היתה מביאה בפני הסינאט דו"ח שקול ואחראי של הרבה רבבות מלים, שהיה משפיע השפעה עמוקה על הנהגה והנהוהל של מערכת-ההגנה להבא. **אולם הוועדה שלנו "עוברת לי סדר היום" פשוט כה.**

★ ★ ★

ועדת שבעת השרים הגיעה לכלל מסקנות מסויימות על שאלה אחת בלבד. היא טיהרה את שרי-הבטחון-לשעבר, פנחס לבון, מכל אשמה ביחס למתן ההוראה ל"עסקיביש.

אולם ועדת-השרים לא טיפלה בשאר ה"צדדים של עסקיביש — למשל באחריות הישירה והעקיפה של מנהל משרד-הבטחון והרמטכ"ל, או ברקע הפוליטי שאיפשר תיכ"ן נון פעולה מטורפת ופושעת כזאת. על אחת כמה וכמה ש"ועדת-השרים לא טיפלה ב"מכלול האשמות החמורות שהשמיע פנחס לבון בחזרת-החוץ לגבי עניינים אחרים, וגם לא בהאשמות הנגדיות שהשמיע דויד כך גוריון על תקופת כהונתו של לבון.

כל זה לא הוברר. אבל ועדת-ה"חוץ והבטחון, "עוברת לסדר היום". בשעת מינוי ועדת-השרים הוחלט שהיא תטפל רק בשאלת מתן ההוראה לעסקי הביש. נקבע בסירוש כי ועדת-החוץ והבטחון תטפל בכל העניינים הממלכתיים האח רים שנתעוררו אגב הויכוח סביב הפרשה. **הוועדה עוברת "לסדר היום".**

עוברת לסדר היום — ונגד פנחס לבון הוקמה ועדת-בחינון מפלגתית, מעין "בית-דין שדה" מפלגתי, שתפקידו לדון אותו למחת פוליטי על עצם העזתו להביא בפני ועדת החוץ והבטחון, מוסד ממלכתי נבחר, עניינים הנוגעים לבטחון האומה.

★ ★ ★

על מה עוברת ועדת-החוץ והבטחון "ל" סדר היום?

מה הם העניינים הנראים בעיניה כה בלתי חשובים, כה חסרי ערך לגבי עתיד האומה, עד שאין טעם לעסוק בהם? כנאומו במרכז מפא"י, לו נתן בהומור רב את "האמת קודמת לכל", קבע ראש-הממשלה ושר-הבטחון כי פנחס לבון נתן בשעתו לצה"ל סקודות כה הרפתקניות עד כי שני רמטכ"לים, מרדכי מקלף ומשה דיין, נאלצו להתערב ולמנוע את ביצועו.

ואתה יכול רק לשאול ולתמוה: מה צריך להיות אופייה של פעיר לה הנראית הרפתקנית-ימדי אפילו בעיני משה דיין, מלך-מלכיהחרי פתקנות, האישי שיש לו חותם?

מרס 1954: הזווית אחד ההרוגים של מעלה-עקרבים

הגמור: היתה זאת תקופה מכרי עת בתולדות המדינה. תקופה של מתיחות מתמדת על הגבול. תקיר פה בה נהרגו עשרות אזרחים ר חיילים, עבריים וערביים, משני עברי הגבול. תקופה של התקפות ופעולות-תגמול. תקופה בה נקבע ונתגבש הקו הרדיה-הסכנות שחר ביל לאחרי-מכן להתקפת-יעזה ולי מיביצע סיני.

זאת התקופה של קיביה — פעולה ש"זיעועה את העולם, בה נקטלו עשרות נשים וילדים, תקופת נחלין ומעלה-עקרבים.

האזרח הישראלי, הרחוש אימון בלתי-מוגי בל למערכת הבטחון, היה כטוח באותם הימים שהערבים לבדם אשמים במתיחות שהשתררה על הגבולות. הוא האמין כי הצו הערבי לבדו שוחר מלחמה, מבצע פעולות הרפתקניות. הוא השלים עם הצורך לבצע פעולות-תגמול אכזריות ומגואלות

כפי שמשתקף מדברי דוברו של סניך שרי-הבטחון הנוכחי, כי אפשר לק"נות את לבם של קציני-הצה"ל עלי ידו כך שמרשים להם לבצע פעיר לות הרפתקניות, שאין להם קשר עם צרכים מדיניים או צבאיים? ואם כן — מי חייג קצינים אלה? מה היתה האחירה במשרד-הבטחון בשש השנים שקדמו לכהונת לבון, אם מצא בו מצב זה? ומה נעשה מאז כרי לשנות את הדבר?

מתי נודעו כל הדברים האלה לבן-גוריון? מרדכי מקלף שוחרר מתפקיד הרמטכ"ל לפני פני פנחס לבון נכנס רשמית לתפקיד שרי-הבטחון. אם אמנם מנע הוא בעד לבון מלבצע פעולות הרפתקניות, שיכלו לסכן את המדינה, הרי יכול היה הדבר לקרות רק בתקופה בה כיהן כשר-הבטחון בפועל, עוד לפני פרישתו הרשמית של בגוריון לשדה-בוקר.

אם כן, מדוע הסכים בגוריון למסור את תפקידו ללבון?